

Preek over Mattheüs 26:57-75

Broeders en zusters,

Zoals u misschien wel weet, zijn mijn vrouw Marja en ik gezegend met vier kinderen, drie aangetrouwde kinderen en vier kleinkinderen. Over het algemeen vormen we een harmonieus gezin. Maar soms zou je dat niet zeggen. Wij hebben namelijk de gewoonte om met af en toe met de volwassen gezinsleden een spel te spelen. En dan blijken ineens de meest zachtaardigen onder ons te kunnen veranderen in 'een stelletje fanaten' omdat ze niet tegen het verlies kunnen. Vanwege het geluidsoverlast zou het eigenlijk verstandiger zijn om alleen een spel te spelen als de burens niet thuis zijn ☺. Een van de spellen die we dan wel eens spelen is het spel Party en co. Het gezin wordt in drie teams verdeeld en er wordt bitterhard voor de overwinning gestreden. Eén van de onderdelen van dit spel is dat je binnen een bepaalde tijd een tekening moet maken met een oranje potlood. De tekenaar krijgt een oranje brilletje op. Door de oranje glazen kun je niet zien wat je zelf tekent. De andere teamleden moeten raden wat de tekening voorstelt. De teamleden sporen de tekenaar luidruchtig aan, de tegenstanders gillen dat er niet voorgezegd mag worden. In korte tijd verandert onze keukentafel in een soort slachtveld.

Wat is de reden dat ik met deze ontboezeming kom. Nou, die tekenaar ziet met zijn oranje brilletje eigenlijk alles, behalve de oranje lijntjes die hij zelf op het papier trekt. De bril bepaalt dus wat je ziet. En dat is niet alleen zo bij een spel als Party en Co. Dat is eigenlijk altijd zo. Ik ben 50 plusser en de ontkeningsfase dus allang voorbij. Ik heb een leesbril nodig. De bril die ik tijdens het preken draag is deels een leesbril, deels een bril met normaal glas. Het leesgedeelte, de naam zegt het al, zorgt dat ik mijn bijbel en mijn aantekening kan lezen, het bovenste gedeelte zorgt ervoor dat ik mijn toehoorders kan zien. Dan hoef ik niet zo eigenwijs over mijn leesbril heen te kijken. Door een volledige leesbril zie ik de toehoorders niet, zonder leesbril kan ik mijn aantekening niet lezen. De bril bepaalt wat je ziet.

Hoe bepalend een 'bril'- tussen aanhalingstekens- kan zijn wordt schrijnend duidelijk in de geschiedenis van de gevangenneming van Jezus. In de NBV vertaling, waar we zojuist uit hebben gelezen, is ons tekstgedeelte één geheel, één pericoop, met de titel 'Jezus verhoord en verloochend'. De NBG vertalers hebben deze tekst in tweeën geknipt. 'Voor de Raad' en 'Jezus door Petrus verloochend'. We zullen zien hoe de bril van de mensen in de

Raad en de bril van Petrus bepalend zijn geweest voor hun reactie. En in de toepassing voor onszelf willen we graag hedendaagse brillen bekijken

Wat is er gebeurd? Jezus heeft met zijn apostelen de Paasmaaltijd gevierd. Tijdens die maaltijd heeft Hij zijn vrienden erop gewezen dat de uittocht uit de Egyptische slavernij een voorafschaduw is van de kruisdood die Jezus zal overkomen. Wie schuilt achter het bloed aan de deurposten wordt gered uit de slavernij van Egypte. En zo zal ook hij die schuilt achter Jezus' bloed worden gered van de slavernij van zonde en dood. Na die maaltijd is Jezus naar Gethsemané gegaan. En daar is Hij 's avonds laat, na een heftige gebedsstrijd gevangen genomen. Diezelfde nacht nog wordt Jezus naar het paleis van de hogepriester Kajafas gebracht. Dat paleis zal wel een bescheiden optrekje geweest zijn. In de oudtestamentische tijd werden de hogepriesters gekozen uit de nakomelingen van Aäron. Dat was inmiddels al lang verleden tijd. In het begin van de jaartelling werden de hogepriesters aangewezen door koning Herodes. En natuurlijk kwamen alleen die priesters in aanmerking die Herodes steunden in zijn pro-Romeinse politiek. Vermoedelijk zal Herodes er dus ook wel voor gezorgd hebben dat de hogepriester er warmpjes bij zit. Zo waren zowel Annas als later zijn schoonzoon Kajafas prominente godsdienstige leiders geworden. En ook na zijn aftreden, toen Kajafas de hogepriester was, had de emeritus-hogepriester Annas nog altijd grote invloed. Annas en Kajafas behoorden tot de partij van de Sadduceeën. In tegenstelling tot de Farizeeën stonden de Sadduceeën sympathiek tegenover de Romeinse bezetter. Waar de Farizeeën veel nadruk legden op het naleven van de wet, en vooral de daarvan afgeleide toepassing, de inzettingen der ouden, was het volgens de Sadduceeën vooral belangrijk dat de liturgie in de tempel stipt werd uitgevoerd. De uitvoering van de tempeldienst werd belangrijker gezien dan het alledaagse leven met God. Daar bestaat trouwens ook wel een christelijke variant op. Het naar de kerk gaan wordt dan als belangrijker beschouwd, dan het doordeweekse leven als christen. En de minstens zo eenzijdige hedendaagse tegenhanger maakt kerkgang onbelangrijk, omdat het er vooral om gaat hoe je leeft. In feite dezelfde discussie als in Jezus' tijd tussen Farizeeën en Sadduceeën.

Annas en Kajafas hechtten dus veel waarde aan de tempeldienst. Die tempel was in Jezus' tijd een prachtig bouwwerk. In eerste instantie was dat helemaal niet zo. Na de ballingschap hebben Ezra en Zerubabel de verwoeste tempel van Salomo herbouwd. Onder luid gejuich is toen deze tempel in gebruik genomen. Maar de ouderen, die de tempel van Salomo ook gekend hebben, hielden bitter. Want deze tempel was van veel

minder schoonheid dan de eerste tempel. Maar Herodes, dat is de Herodes van de kindermoord, die regeerde ten tijde van Jezus' geboorte, heeft de tempel verfraaid. Grote delen van de tempel werden met goud bekleed. De tempel veranderde in een imposant bouwwerk. Voor Annas en Kajafas ongetwijfeld een groot voorrecht om in zo'n prachtige tempel de priesterdienst te mogen verrichten.

Als we dan even door de bril van Annas en Kajafas naar Jezus kijken dan is deze Jezus een rechtstreekse bedreiging voor hun positie. We lezen in het begin van Mattheüs 24 dat de discipelen, terwijl ze onderweg zijn naar de Olijfberg, Jezus wijzen op de mooie gebouwen van de tempel. Als u wel eens in Israel geweest bent, dan weet u hoe mooi het uitzicht vanaf de Olijfberg op de tempelberg is. En dat zal ongetwijfel in Jezus' tijd nog mooier geweest zijn. Op de plek waar nu een Islamitisch heiligdom staat, stond toen die prachtige, door Herodes verfraaide tempel, op de berg Sion, waar ooit Abram zijn zoon moest offeren.

Maar waar de discipelen spreken over de schoonheid van de tempel, spreekt Jezus over de verwoesting van de tempel. *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, er zal hier geen steen op de andere gelaten worden, die niet zal worden weggebroken.* En waar Annas en Kajafas hopen op de mogelijkheid om tot in lengte van dagen, vredig hun dienst in de tempel te mogen doen, spreekt Jezus over 'gruwel der verwoesting' die op de heilige plaats zal staan. Een heenwijzing naar de antichrist die zich in de eindtijd zal openbaren in de tempel. Jezus is voor Annas en Kajafas een irritante sta-in-de-weg. De beste manier om de continuïteit van de tempeldienst te waarborgen is die Jezus met zijn opruiende toespraken uit de weg te ruimen. En daarvoor is men best bereid valse getuigen te laten opdraven, die Jezus' woorden over het afbreken van de tempel, en het na drie dagen weer opbouwen van de tempel - een heenwijzing naar Jezus' opstanding uit de dood - uit het verband rukken om Jezus' schuld aan te tonen.

Kajafas vraagt Jezus te reageren op deze aanklacht. Maar Jezus doet Zijn mond niet open. En zo vervulde Jezus de woorden van de profeet Jesaja: *Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrücken en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open (53:7).* Maar Kajafas was blind voor de vervulling van deze woorden. Zijn Sadduceese bril zit hem in de weg.

Tijdens het verhoor door Kajafas en de zijnen heeft de apostel Petrus zich ook onder het publiek gemengd. Ook Petrus heeft een bril op. Als volgeling van Jezus had hij ook zo zijn

verwachtingen. Net als veel gelovigen van zijn tijd leefde Petrus met de verwachting dat de Messias zou komen om het volk Israel te bevrijden van z'n bezetters. Eindelijk, na jaren van omzwervingen zou het gaan gebeuren. Jeruzalem zal de stad van vrede worden. De Messias zal regeren. De verstrooide kinderen van Israel komen allemaal terug naar het land. De verdwenen 10 stammen van Israel zullen samen met de 2 stammen van Juda weer één volk zijn. En vanuit Jeruzalem zal de vredevorst regeren over de wereld. En dat is ook helemaal niet gek dat Petrus dat verwachtte. Leest u Jeremia 31 er maar op na. Het staat er allemaal. En het was dan ook niet gek dat Petrus in Jezus de vervulling van deze woorden heeft gezien. Jezus preekte 'het Koninkrijk is nabij gekomen...'. Jezus genas zieken, Hij voedde de schare, Hij liet zich toejuichen als een Koning toen Hij op een ezel Jeruzalem binnenreed. En toen Hij meteen daarna het tempelplein schoonveegde was het duidelijk. Deze Jezus gaat politiek en geestelijk orde op zaken stellen. De Messias gaat zijn plek innemen. Petrus was er heilig van overtuigd: dit is Hem. Dat had hij ook uitgesproken: *Gij zijt de Christus de Zoon van de levende God*. Geen twijfel mogelijk. Helemaal niet nadat Petrus de stem van God had gehoord tijdens de verheerlijking op de berg. *Dit is Mijn Zoon, de Geliefde, hoort naar Hem*. In Petrus' gedachtengang paste echter niet een lijdende Messias. Toen Jezus sprak over het lijden dat Hem zou overkomen, stond Petrus ook vooraan om Hem te berispen. *Dat verhoedde God.....*

En nu, een paar dagen na die Koninklijke intocht en de tempelreiniging is Jezus gevangen genomen. Judas is al opgestapt. Hij had gehoopt minister van financiën te worden. Ook Johannes en Jakobus hadden op een hoge post gehoopt. Had hun moeder niet gevraagd of de één links en de ander rechts mocht zitten van Jezus, als Hij op z'n troon zou zitten. Bij Jezus' gevangenneming hebben de apostelen hun pretenties als sneeuw voor de zon zien verdwijnen. Ongetwijfeld ook de reden dat ze op de vlucht sloegen.

Ook hier is de bril van de discipelen bepalend voor hun gedrag.

Maar Petrus is nog niet los van Zijn Heer. En daarom volgt hij op een afstandje de groep die Jezus gevangen heeft genomen. Maar deze dappere actie zal uiteindelijk het dieptepunt van Petrus' leven worden. Al gauw blijkt dat hij teveel risico heeft genomen. Hij wordt herkend als volgeling van Jezus. Eerst door een slavin. Maar Petrus ontkent ten aanhoren van allen. En terwijl hij zich naar de uitgang begeeft, een ander: *jij hoort toch ook bij die Jezus*. Petrus ontkent opnieuw en zweert zelfs: *ik ken Hem niet*. Terwijl de situatie steeds hachelijker wordt, zeggen de omstanders het nog eens: *jawel, jij hoort ook bij Hem*. *Aan je dialect is te horen dat je uit Gallilea komt*. De in het nauw gedreven Petrus begint te

vloeken en te zweren: *Ik ken die mens niet!*

Terwijl Jezus onder ede verklaart dat Hij de Zoon des mensen is, die zal zitten aan de rechterhand van de Machtige, ontkent Petrus onder ede dat Hij Jezus niet kent.

En op het moment dat de haan de nieuwe dag aankondigt heeft Gods Zoon niemand meer....., geen mens.

Dat kan ook niet anders. Hij moet deze weg alleen gaan. Hij moet letterlijk kapot gaan aan Zijn eigen gevallen schepping. Deze dag, die wij nu Goede Vrijdag noemen, zal uitlopen op die bittere schreeuw, *mijn God, mijn God, waarom verlaat U mij!* Zo moet het, het kan niet anders. Alleen zo kan alles wat krom is geworden weer recht gezet worden. Alleen zo kan de mens weer terugkomen tot zijn oorspronkelijke bestemming. Alleen zo kan afgerekend worden met het kwaad in jou en in mij. Hij heeft het allemaal meegenomen. De dood in. En natuurlijk, ook het graf weer uit. Jezus leeft. Maar zover is het nu nog niet. We zijn nu nog onderweg naar het kruis. En staan er bij stil welke onnoemelijke prijs er betaald moet worden om verlossing te bewerken.

De Sadduceeën hadden er geen oog voor. Hun gekleurde bril zat behoorlijk in de weg. Ook de apostelen en veel van hun tijdgenoten hadden er in eerste instantie geen oog voor. Ze onderzochten de Schrift en verwachtten een koning. Maar dat die Koning ook de lijdende Knecht uit Jesaja 53 is, was hen ontgaan. Ook bij hen zat de bril in de weg.

En ook vandaag zijn er nog altijd verschillende brillen in omloop.

De bril die ontkent dat Jezus bestaan heeft en hier geleefd heeft wordt bijna niet meer gedragen. Dat kun je ook alleen maar volhouden als je niet verder kijkt dan je neus lang is. Maar de bril die de Goddelijkheid van Jezus ontkent is nog volop in gebruik. Natuurlijk, Jezus is een groot profeet, een geweldig voorbeeld van menslievendheid en opofferingsgezindheid. Maar de gedachte dat Jezus God is, die een menselijke gedaante aannam wordt in alle toonaarden ontkent.

Een andere bril wil best zicht geven op het aardse leven van Jezus. Hij is er wel geweest, heeft zelfs misschien wel wonderlijke dingen gedaan, maar met Zijn dood is het allemaal echt afgelopen. Dat hebben z'n volgelingen verzonnen.

Tegenwoordig is er ook de hippe bril die laat zien dat God te kennen is via allerlei wegen. Het feit dat Jezus de weg, de waarheid en het leven is, is de waarheid voor de christenen, maar anderen hebben hun zo hun eigen waarheid. En je mag niet zeggen dat jouw waarheid 'meer waarheid' is dan iemand anders z'n waarheid.

Brillen zat, meningen zat. Dat was in Jezus' tijd zo en dat is in onze tijd zo. Wat zijn de woorden van de apostel Paulus in Efeze 1:17-23 dan actueel.

Moge de God van onze Heer Jezus Christus, de vader van alle luister, u een geest van inzicht schenken in wat geopenbaard is, opdat u hem zult kennen. 18 Moge uw hart verlicht worden, zodat u zult zien waarop u hopen mag nu hij u geroepen heeft, hoe rijk de luister is die de heiligen zullen ontvangen, 19 en hoe overweldigend groot de krachtige werking van Gods macht is voor ons die geloven. 20 Die macht was ook werkzaam in Christus toen God hem opwekte uit de dood en hem in de hemelsferen een plaats gaf aan zijn rechterhand, ... 22 Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd en hem als hoofd over alles aangesteld.

Paulus wenst ons een scherpe bril toe. Een Geest van inzicht, zodat we zullen zien waarop we mogen hopen. Deze Messias, deze lijdende Knecht, die de weg van het kruis ging, is overwinnaar over de dood en over het kwaad. Hij zit aan Vaders rechterhand. Hij komt vandaar terug. En dan zal de hoop van Petrus' tijdgenoten in vervulling gaan. De vredevorst zal regeren. De Messias komt voor zijn volk. Ze zullen zie wie ze doorstoken hebben. De lijdende Knecht zal Koning worden. Ook daar hebben wij een scherpe bril nodig. Jezus' tijdgenoten hadden meer zicht op Christus' koningschap dan op zijn lijden. Bij veel christenen is het andersom. We zien wel het sterven en opstaan van Jezus, maar niet zijn koningschap. De bijbel spreekt er wel zo over. De verwachting van de discipelen was niet fout, maar hun timing was fout. Jezus zal regeren en uiteindelijk zal elke vijand overwonnen zijn als de nieuwe aarde er is onder de nieuwe hemel. Daar gaat het naar toe. En daar naar toe is Jezus de weg! Hij nodigt ons uit om die weg te gaan. Een keuze die ieder mens moet maken. Een keuze van levensbelang. Via die weg alleen is er toegang. Een toegang die Jezus in eenzaamheid voor ons heeft moeten bewerken. Door God en mens verlaten....maar God zij dank, het is volbracht.

AMEN

Maart 2014
G.P. Hartkamp
Wapenveld